

Jaarcijfers

Cardiomyopathie

2024

Inhoudsopgave

Basiscijfers cardiomyopathie 2024	4
Methode	4
Resultaten	4
Sterfte	5
Prognose	6
Ziekenhuisopnamen	7
Dagopnamen	8
Jaarcijfers behandeling met pacemaker of ICD	9

In dit hoofdstuk worden de jaarcijfers met betrekking tot sterfte, ziekenhuisopnames en behandelingen gepresenteerd, uitgesplitst naar leeftijd en geslacht. Naast de cijfers van het betreffende jaar worden ook meerjarige trends gepresenteerd om ontwikkelingen inzichtelijk te maken. Deze gegevens bieden een uitgebreid beeld van de impact hart- en vaatziekten en vormen een belangrijke basis voor beleidsvorming en zorgverbetering.

Basiscijfers cardiomyopathie 2024

In dit hoofdstuk worden de jaarcijfers met betrekking tot sterfte en ziekenhuisopnamen bij cardiomyopathie voor het jaar 2024 gepresenteerd. Uitsplitsing vindt plaats naar leeftijd en geslacht. Daarnaast worden trends in de periode 1980-2024 en prognosecijfers voor cardiomyopathie na eerste ziekenhuisopnamen beschreven.

L.M. Steendam^{1,2}, R.H. Wimmers¹, Y. Koop^{1,2}, I. Vaartjes²

¹ Hartstichting, Den Haag

² Julius Centrum voor Gezondheidswetenschappen en Eerstelijns Geneeskunde, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Utrecht

Methode

Sterftecijfers zijn afkomstig uit de doodsoorzaken statistieken van het CBS. Ziekenhuisopnamen zijn op basis van gegevens van Dutch Hospital Data. De gebruikte ICD-10 codes voor hart- en vaatziekten zijn. ICD-10 codes I42, ICD-9 codes 425.

Resultaten

Tabel 1. Kerncijfers over cardiomyopathie naar leeftijd en geslacht in Nederland in 2024

		Absolute aantallen	Gem. lft	0-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	≥90
Sterfte [†]	Mannen	259	73	-----	18 ^a -----		17	45	97	66	16
	Vrouwen	180	73	-----	25 ^a -----			32	59	37	27
	Totaal	439	73	-----	60 ^a -----			77	156	103	43
Ziekenhuisopnamen [±]	Mannen	631	58	54	43	59	129	165	137	44 ^a ----	
	Vrouwen	755	64	24	35	56	121	204	208	107 ^a ----	
	Totaal	1386	62	78	78	115	250	369	345	151 ^a ----	
Dagopnamen [±]	Mannen	507	64	11	14	33	121	159	133	36 ^a -----	
	Vrouwen	293	65	-----	16 ^a -----	17	54	80	100	26 ^a -----	
	Totaal	800	64	21	20	50	175	239	233	62 ^a -----	
		Gemiddeld aantal dagen		0-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	≥90
Gemiddeld aantal ligdagen in het ziekenhuis [±]	Mannen	7		11	7	10	9	6	5	4	9
	Vrouwen	7		27	10	13	6	6	5	5	5
	Totaal	7		16	8	12	7	6	5	5	7
Prognose na eerste ziekenhuisopname ^{†/±}		Percentage		0-44	45-54	55-74	75-84	≥85			
30-dagen sterfte	Mannen	2,9		1,7	1,0	2,4	5,2	16,5			
	Vrouwen	3,0		3,7	1,3	1,9	4,7	11,5			
	Totaal	2,9		2,5	1,1	2,2	5,0	13,6			
1-jaar sterfte	Mannen	9,9		5,2	4,8	8,3	18,8	42,5			
	Vrouwen	8,6		6,2	4,6	6,6	12,4	35,0			
	Totaal	9,4		5,6	4,8	7,6	15,9	38,2			
5-jaar sterfte	Mannen	28,4		11,6	13,4	26,9	50,3	86,3			
	Vrouwen	24,3		10,5	11,1	21,0	38,1	78,8			
	Totaal	26,8		11,2	12,6	24,8	45,3	82,1			

[†] Op basis van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. ICD-10 codes I42, ICD-9 codes 425

^a Vanwege privacy redenen zijn sommige leeftijdscategorieën samengevoegd

[±] Op basis van gegevens van Dutch Hospital Data. ICD-10 codes I42, ICD-9 codes 425. Let op, deze cijfers gaan over het aantal opnames, niet het aantal individuele patiënten

Sterfte

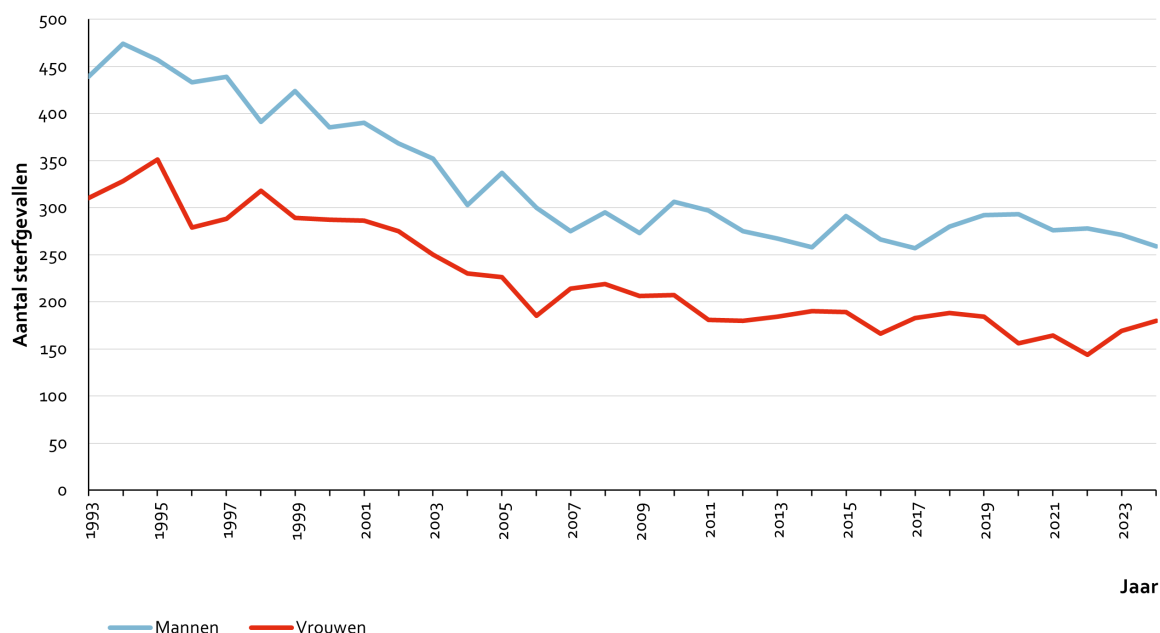
Er zijn in 2024 259 mannen overleden aan cardiomyopathie en 180 vrouwen. In 2024 was het aandeel van cardiomyopathie aan de totale hart- en vaatziekten sterfte 1%. Voor de leeftijdsgroepen tot 90 jaar overlijden er meer mannen dan vrouwen aan een cardiomyopathie, vanaf 90 jaar overlijden er meer vrouwen aan een cardiomyopathie. De gemiddelde leeftijd van overlijden is 73 jaar voor zowel mannen als vrouwen.

Absolute sterfte aan cardiomyopathie nam in de periode 1980-2024 af, deze daling is het sterkst tot 2004 daarna stagneert de sterfte voor zowel mannen en vrouwen. Het verschil in

daling van sterfte tussen mannen en vrouwen neemt af als de sterftcijfers gecorrigeerd worden voor veranderingen in de leeftijdsopbouw van de bevolking, namelijk 3 per 100.000 voor mannen en 2 per 100.000 voor vrouwen.

Figuur 1. Absoluut aantal sterfgevallen vanwege cardiomyopathie

Bron CBS

Prognose

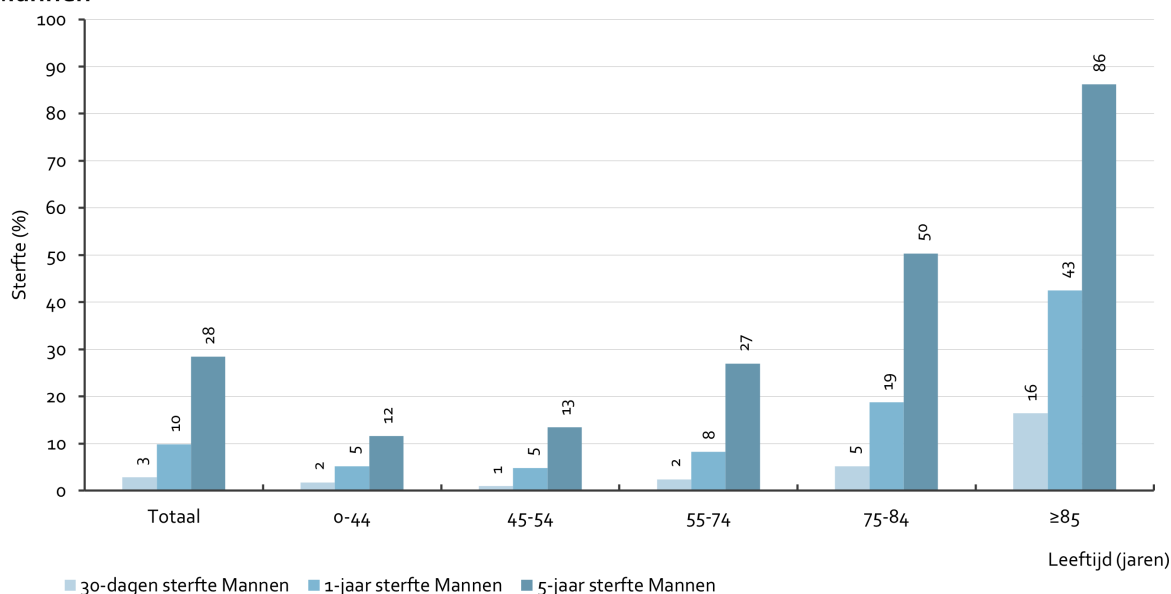
In de periode van 2010 tot 2019 is de prognose berekend na een eerste ziekenhuisopname voor cardiomyopathie. De 30 dagen, 1 jaar en 5 jaar sterfte zijn voor mannen respectievelijk 2,9%, 9,9% en 28,4% en voor vrouwen 3,0%, 8,6% en 24,3%. In de prognosecijfers figuren en de kerncijfers tabel, zijn de sterftcijfers na de eerste ziekenhuisopname per leeftijdsgroep voor mannen en vrouwen weergegeven.

Figuur 2 Cardiomyopathie. 30-dagen, 1- en 5 jaar sterfte in percentages, naar leeftijd en geslacht

Bron: CBS/DHD

Mannen

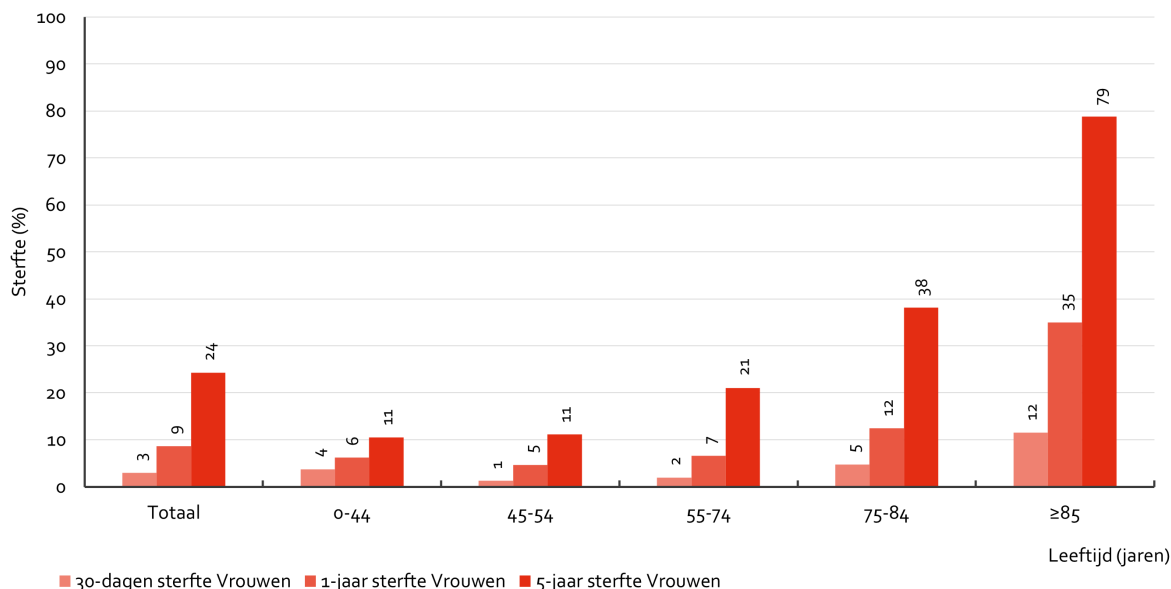

Figuur 3 Cardiomyopathie. 30-dagen, 1- en 5 jaar sterfte in percentages, naar leeftijd en geslacht

Bron: CBS/DHD

Vrouwen

Ziekenhuisopnamen

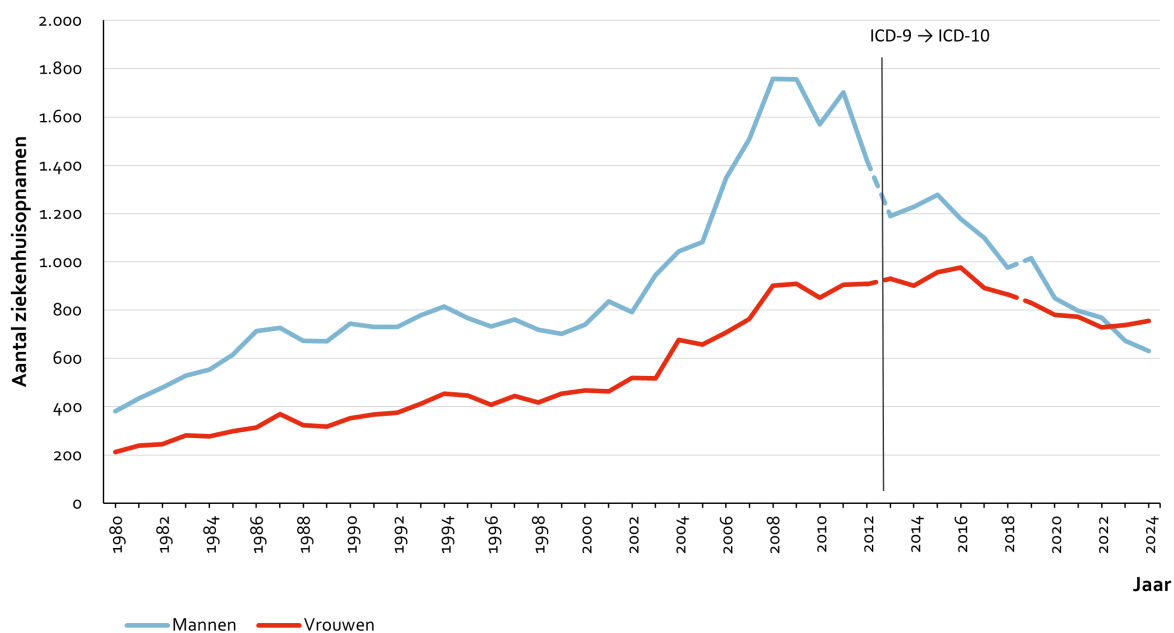
In 2024 vonden er 1.386 ziekenhuisopnamen wegens cardiomyopathie plaats, waarvan 631 opnamen van mannen en 755 van vrouwen. Dit zijn afgerond voor zowel mannen en vrouwen 2 opnamen per dag. De gemiddelde leeftijd bij een ziekenhuisopname vanwege

cardiomyopathie was 58 jaar bij mannen en 64 jaar bij vrouwen. Voor een cardiomyopathie zijn weinig observaties geregistreerd, namelijk 14 voor mannen en 22 voor vrouwen. Het gemiddelde aantal ligdagen voor een cardiomyopathie is 7 dagen voor zowel mannen als vrouwen.

In de periode 1980 tot 2008 is er een stijging zichtbaar in het absolute aantal ziekenhuisopnamen, deze stijging is het sterkst voor mannen in de periode 2004 tot 2008. Vanaf 2015 daalt het aantal ziekenhuisopnamen van mannen voor een cardiomyopathie, voor vrouwen is een daling zichtbaar vanaf 2016 die sinds 2022 weer licht toeneemt.

Figuur 4. Absoluut aantal ziekenhuisopnamen cardiomyopathie

Bron DHD

* Omwille van verschillende veranderingen zijn de cijfers na 2012 en van 2019 minder goed vergelijkbaar met de cijfers van de jaren ervoor. Om deze reden worden deze cijfers gestippeld weergegeven. (Zie [Hart- en vaatziekten in Nederland 2020](#), p36)

Dagopnamen

In 2024 vonden er 800 dagopnamen plaats vanwege cardiomyopathie, waarvan 507 van mannen en 293 van vrouwen. De gemiddelde leeftijd bij een dagopname vanwege cardiomyopathie was in 2024 64 jaar voor mannen en 65 jaar voor vrouwen. De meeste dagopnamen vinden plaats in de leeftijdsgroepen 60-79 jaar.

Jaarcijfers behandeling met pacemaker of ICD

In dit hoofdstuk worden jaarcijfers voor pacemaker en implanteerbare cardioverter defibrillator (ICD) ingrepen, met algemene trends in de patiëntkarakteristieken en uitkomsten gepresenteerd. Dit betreft gegevens t/m 2024, afkomstig uit de Nederlandse Hart Registratie (NHR). Hierin verzamelen centra in de registratie pacemaker- en ICD informatie over de zorg voor patiënten die een pacemaker dan wel ICD ingreep hebben ondergaan.

namens de registratiecommissie Pacemaker en ICD van de Nederlandse Hart Registratie.

Methode

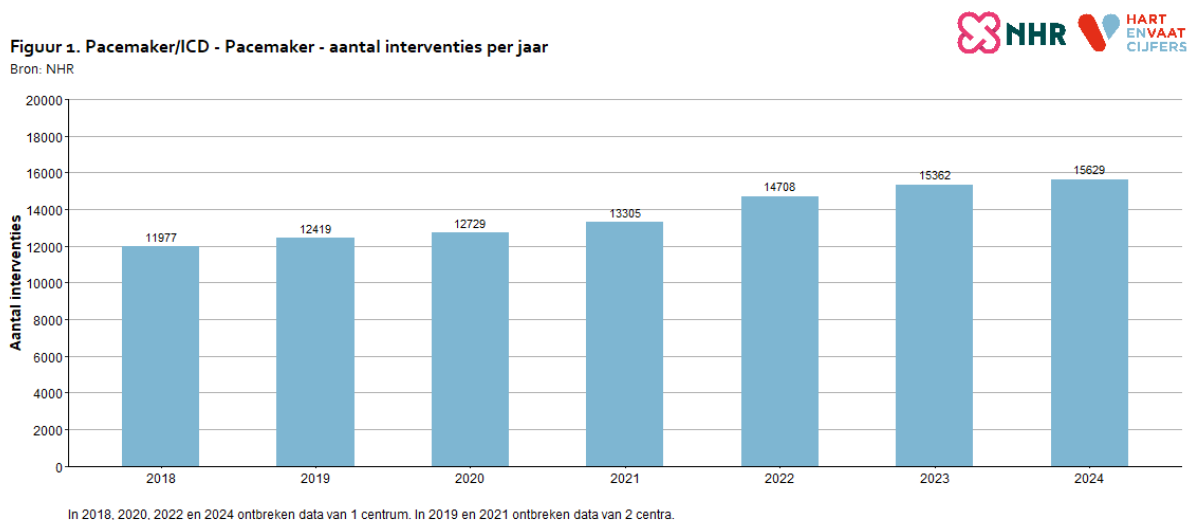
Voor pacemaker en ICD zijn binnen de NHR sinds 1989 gegevens beschikbaar, welke vanaf 2017 effectief gecontroleerd en besproken worden binnen de Registratiecommissie. In Nederland worden door 69 centra pacemaker interventies uitgevoerd. Hiervan nemen er 32 deelnemen aan het Waardegedreven Hartzorg (WHZ) programma van de NHR. Van de 27 centra die ICD interventies uitvoeren nemen er 19 deelnemen aan het Benchmark follow-up project. Zij publiceren op vrijwillige basis informatie over de kwaliteit van zorg, gemeten met behulp van de voor patiënten meest relevante uitkomstvariabelen.

De inclusiecriteria zoals toegepast voor selectie van patiënten, de analyses en de analysemethodiek zijn [hier](#) terug te vinden. De methodiek voor de selectie van de NHR-variabelensets is [hier](#) terug te vinden.

Resultaten

Pacemaker

Voor de pacemaker interventies wordt in onderstaande figuur het verloop van het aantal uitgevoerde interventies in de afgelopen jaren weergegeven.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de patiëntkarakteristieken van alle binnen het WHZ programma geregistreerde patiënten, die vanaf 2018 een pacemaker interventie hebben ondergaan.

Tabel 1. Pacemaker/ICD - Pacemaker - patiëntkarakteristieken per jaar
Bron: NHR

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BMI (≥ 25 kg/m ²)	61,2%	63,0%	62,3%	61,8%	61,0%	63,6%	63,0%
Diabetes mellitus	-	17,9%	18,6%	19,5%	18,6%	18,6%	19,4%
Geslacht (man)	58,3%	57,5%	59,5%	58,7%	58,7%	59,3%	58,7%
Leeftijd (≥ 80 jaar)	41,7%	41,9%	42,6%	42,4%	43,4%	42,0%	41,6%
Linkerventrikelfunctie (EF < 30%)	2,6%	4,9%	4,1%	4,5%	3,5%	4,9%	4,9%
Nierinsufficiëntie (eGFR < 60)	42,8%	40,7%	42,7%	40,3%	40,6%	40,4%	39,4%
Pacemaker indicatie (AV-block)	46,2%	59,4%	59,7%	58,9%	58,4%	60,0%	59,7%
Pacemaker indicatie (hartfalen)	-	9,9%	9,2%	10,8%	9,6%	10,7%	12,0%
Pacemaker indicatie (sinusnode disfunctie)	62,4%	34,0%	36,6%	34,9%	33,7%	34,0%	32,4%
Patroon AF (permanent)	7,7%	13,0%	13,3%	13,3%	13,9%	14,5%	13,9%

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende ruwe uitkomsten per jaar.

Tabel 2. Pacemaker/ICD - Pacemaker - ruwe uitkomsten per jaar
Bron: NHR

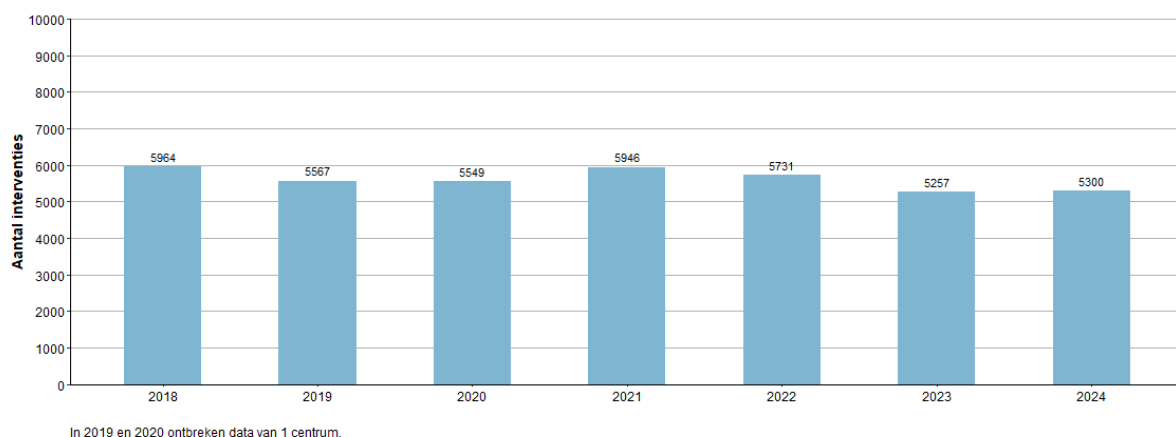

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
30-daagse mortaliteit	1,0%	0,7%	1,2%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
90-daagse mortaliteit	2,4%	1,6%	2,8%	2,4%	2,5%	2,2%	2,4%
Bloedingscomplicatie tijdens ziekenhuisopname	0,5%	0,4%	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,3%
Cardiale tamponade binnen 30 dagen	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Pneumothorax tijdens ziekenhuisopname	1,0%	0,7%	0,5%	0,6%	1,0%	0,8%	0,5%
Reïnterventie binnen 90 dagen	1,6%	2,3%	1,9%	2,0%	2,0%	2,5%	2,0%

ICD

Voor de ICD's wordt in onderstaande figuur het verloop van het aantal uitgevoerde interventies in de afgelopen jaren weergegeven.

Figuur 2. Pacemaker/ICD - ICD - aantal interventies per jaar
Bron: NHR

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de patiëntkarakteristieken van de binnen het WHZ programma geregistreerde patiënten, die vanaf 2018 een ICD interventie hebben ondergaan.

Tabel 3. Pacemaker/ICD - ICD - patiëntkarakteristieken per jaar
Bron: NHR

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BMI (≥ 25 kg/m ²)	66,9%	65,8%	67,3%	66,4%	65,7%	66,8%	66,4%
Diabetes mellitus	-	20,8%	20,1%	21,9%	21,0%	22,0%	22,4%
Geslacht (man)	75,8%	76,3%	76,2%	76,5%	75,8%	76,9%	77,4%
ICD met pacemaker functie	56,7%	47,6%	50,3%	52,4%	54,5%	53,8%	59,0%
ICD-preventie (secundair)	40,9%	39,0%	40,2%	39,0%	40,8%	45,9%	51,1%
Leeftijd (≥ 80 jaar)	8,7%	10,2%	10,5%	10,8%	10,1%	11,0%	11,5%
Linkerventrikelfunctie (EF < 30%)	34,5%	36,8%	36,8%	35,1%	34,0%	29,7%	25,9%
Nierinsufficiëntie (eGFR < 60)	40,7%	40,7%	38,0%	37,8%	35,5%	35,9%	38,0%
Pacemaker indicatie (AV-block)*	-	17,6%	18,1%	15,1%	17,7%	16,6%	18,7%
Pacemaker indicatie (hartfalen)*	-	58,9%	59,2%	49,1%	54,5%	54,8%	54,7%
Pacemaker indicatie (sinusnode disfunctie)*	-	8,8%	12,1%	10,3%	9,4%	12,0%	14,7%
Patroon AF (permanent)	6,5%	10,0%	9,3%	9,0%	9,0%	10,4%	9,6%

* Alleen voor de ICD ingrepen met een pacemakerfunctie

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende ruwe uitkomsten per jaar.

Tabel 4. Pacemaker/ICD - ICD - ruwe uitkomsten per jaar
Bron: NHR

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
30-daagse mortaliteit	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%	0,5%	0,3%
90-daagse mortaliteit	1,3%	1,0%	1,3%	1,1%	1,2%	1,3%	1,0%
Bloedingscomplicatie tijdens ziekenhuisopname	0,3%	0,6%	0,2%	0,6%	0,3%	0,6%	0,6%
Cardiale tamponade binnen 30 dagen	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%
Pneumothorax tijdens ziekenhuisopname	0,4%	0,6%	0,4%	0,3%	0,7%	0,6%	0,3%
Reïnterventie binnen 90 dagen	2,1%	2,2%	1,5%	2,3%	2,4%	1,5%	1,7%

Discussie

Pacemaker

Over de afgelopen jaren is een licht stijgende trend te zien in het aantal uitgevoerde pacemaker procedures (+1,7% tov 2023). De patiëntkarakteristieken blijven hierbij onveranderd: ruim 40% is ouder dan 80 jaar en ongeveer 59% is van het mannelijk geslacht. De meest voorkomende indicatie is AV-block (59%), gevolgd door sinusknopdysfunctie (32%) en hartfalen (12%), echter kunnen deze overlappen.

De ruwe uitkomsten per jaar laten zien dat een pacemakerimplantatie gezien kan worden als een veilige ingreep met door de jaren heen een relatief lage kans op complicaties. De kans op reïnterventie binnen 90 dagen ligt rond 1,5-2,5% over afgelopen jaren.

ICD

Het aantal ICD procedures is licht gestegen ten opzichte van eerdere jaren (+0,8% t.o.v. 2023). In eerdere jaren is een daling gezien van ICD procedures naar aanleiding van de aangescherpte richtlijnen voor ICD-indicatie van de NHRA en NVVC. Aangezien dit patiënten betreft met een primaire preventie indicatie, is het percentage secundaire preventie gestegen van ongeveer 40% naar 51,1% in 2024. In de tabel met patiëntkarakteristieken per jaar zijn verder geen grote veranderingen ten opzichte van eerdere jaren. Gemiddeld is de patiënt jonger dan bij de pacemaker populatie en betreft het vaker een man. De belangrijkste ICD-indicatie is hartfalen en bij ongeveer de helft is er ook een pacemakerfunctie nodig.

De ruwe uitkomsten per jaar laten zien dat een ICD-implantatie gezien kan worden als een veilige ingreep met door de jaren heen een relatief lage kans op complicaties. De kans op reïnterventie binnen 90 dagen ligt rond 1,5-2,4% over de afgelopen jaren. De mortaliteitscijfers liggen lager dan bij de pacemaker populatie, wat te verwachten is bij een jongere patiëntenpopulatie. Echter kan dit ook te maken hebben met het feit dat bij een beperkte levensverwachting geen ICD wordt geïmplantéerd.